

Taslağın Genel Üzerindeki Görüş ve Değerlendirme (Çevre Etiketleri Yönetmeliği) (TMMOB Çevre Mühendisleri Odası)

Yönetmelikte Çevre Etiketleri Kurulu, Teknik İnceleme Komisyonu ve Teknik Çalışma Komisyonlarının Bakanlık ile birlikte diğer kamu kurum kuruluşları, özel sektör temsilcileri, sivil toplum kuruluşları ve ilgili paydaşlardan oluşturulacağı belirtilmektedir. Anılan kurul ve komisyonlarda meslek odası ve üniversite temsilcilerinin de yer alması teknik değerlendirme çalışmalarının daha kapsamlı bir şekilde yürütülmesine katkı sağlayacaktır. Tüm kurul ve komisyonlarda Çevre Mühendisleri Odası'nın yer alması önerilmektedir.

Diğer taraftan anılan kurul ve komisyon üyelerine ilişkin herhangi bir kriter belirlenmediği görülmektedir. Kurul üyeleri ile ilgili meslek, uzmanlık alanı, deneyim vb. kriterlerin belirlenmesi önerilmektedir.

Süreç içerisinde; sektörlere göre kriterlerin oluşturulması, yaşam döngüsü analizlerinin, iklim değişikliğine etkinin, enerji kullanımının, atık yönetiminin, emisyonlarla birlikte çevresel etkilerinin tamamen önlenmesi veya çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için yapılan çalışmaların değerlendirilmesi gerekmektedir.

Yaşam döngüsü değerlendirmesi (YDD) çalışmalarının hangi program üzerinde yapılacağı, programın sayısal çıktılarının kıyaslama kriterleri neler olacağı, ürünlerin bertaraf senaryolarının belirsizliği nedeni ile bütünsel bir yaklaşım yapılamayacağı öngörülmektedir. Bu duruma çözüm olarak Çevre etiketleri başvurularında kullanılacak teknik kriterlerin detaylı olarak tanımlanması gerekmektedir.

Enerji, atıksu, hava emisyonları kriterleri sektörel ayrımların belirtilmesi gerekmektedir. Eco-labelin annex 1-2 ekleri örneğinde olduğu gibi mevzuatın ayrıntılandırılması önerilmektedir.

Doğal varlıkların en iyi şekilde yönetilmesi, kullanımı, bu kaynakların kirlenmesine neden olan etkenlerin kaynağında kontrolü ve giderilmesi ve çevre kirliliğini engelleyerek sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması konularında planlama, tasarım, inşaat ve işletme sonrası kapatma uygulamaları konularında çalışmalar gerçekleştiren meslek disiplini olarak Çevre mühendisleri ilgili kurul ve komisyonlarda yer almalıdır.

Taslak Yönetmeliğin ilgili maddelerinde; Çevre etiketleri kurulunu oluşturan üyelerin, Teknik çalışma komisyonunda ve Teknik çalışma komisyonunda görev alanların masrafları kendilerini temsil eden kurum veya kuruluş tarafından karşılanacağı hükmü getirilmiştir. Ancak Bakanlık, inceleme ve denetleme birimlerini kuran ve yetkili başkanı belirleyerek Sekreteryayı yürüten kurumdur. Bu nedenle, bu birimlerin maliyetini paydaşlara yüklemesi yerine, Bakanlık mevzuatının gerektirdiği masraf kalemlerinden karşılanmalıdır (Madde 15/2/f, Madde 16/3 ve Madde 17/3).

Taslak Maddesi	Görüş ve Değerlendirme	Teklif
Çevre etiketi başvuru süreci ve değerlendirilmesi MADDE 11 – (1) Üreticiler, imalatçılar, ihracatçılar, ithalatçılar, hizmet sağlayıcılar, toptancı ve perakende satıcılar, Bakanlık tarafından uygun görülen ve çevre etiketi alınmasında menfaati olan kişi ve kuruluşlar, belirtilen formata uygun olarak istenilen bilgi ve belgelerle çevre etiketi başvurusuna müracaat eder.	Çevre etiketi başvuru dosyasında başvurularının hangi disiplinde uzmanlar tarafından hazırlanacağına ve ilgili sektöre göre hangi iş disiplininden uzmanların yer alacağına yer verilmemektedir.	<ul style="list-style-type: none"> • Başvuru dosyasında Çevre Mühendisi imzası ve/veya Çevre Danışmanlık firmaları tarafından hazırlanmış olması, • Dosyanın hazırlanmasında ilgili sektörden uzman disiplin mensubunun görev alması, şartlarının aranması önerilmektedir.
Çevre etiketi başvuru süreci ve değerlendirilmesi MADDE 11 - (2)- b) : ...Eksiklik tebliğ tarihinden itibaren en geç 60 takvim günü içerisinde tamamlanmaz ise başvuru olumsuz sonuçlandırılır ve yatırılan başvuru bedeli geri ödenmez.	Eksiklik bir analiz vb. olabilmektedir. Sürenin sonunda verilen ücretin geri ödenmemesi söz konusu olduğundan sürenin uzatılmasında fayda görülmektedir.	Çevre etiketi başvuru süreci ve değerlendirilmesi MADDE 11 - (2) – b) : ... Eksiklik tebliğ tarihinden itibaren en geç 60 takvim günü içerisinde tamamlanmaz ise başvuru sahibinin gerekçeli talebi üzerine Bakanlık 30 takvim günü ek süre verebilir. Süre sonunda eksiklik giderilemezse başvuru olumsuz sonuçlandırılır ve yatırılan başvuru bedeli geri ödenmez.
Çevre etiketi başvuru süreci ve değerlendirilmesi MADDE 11 – (2) - e) Ürünlerin veya hizmetlerin kriterlere uyumu ve diğer teknik hususlar başvuru tarihinden itibaren 90 takvim günü içerisinde değerlendirilir ve çevre etiketi teknik raporu hazırlanır.	Çevre etiketi başvuru süreci, çevre etiketine uyum için verilen sürelerden daha kısa tutulmalıdır. Başvuru sürecinde Bakanlıkta geçen sürenin uzun tutulması, Çevre etiketi için yükümlülükleri yerine getiren firmaların 3 ay boyunca bu etiketi kullanmalarını önler, etikete sahip olmayan firmalara nazaran haksız rekabete uğrar. Bu nedenle Bakanlık, çok sayıda Çevre etiketi başvurusu olsa da yeter sayıda komisyonlar kurarak başvuruları kısa süre içinde sonuçlandırmalıdır.	Çevre etiketi başvuru süreci ve değerlendirilmesi MADDE 11 – (2) - e) Ürünlerin veya hizmetlerin kriterlere uyumu ve diğer teknik hususlar başvuru tarihinden itibaren 30 takvim günü içerisinde değerlendirilir ve çevre etiketi teknik raporu hazırlanır.
Çevre etiketi başvuru süreci ve değerlendirilmesi MADDE 11 – (f)- 1) Çevre etiketi verilmesi için gerekli şartların sağlandığını belirtiyorsa, başvuru sahibine bedelinin yatırılması neticesinde çevre etiketi belgesi verilir.	Belge ücretinin yatırılması için de süre verilebilir, belgenin askıda kalmaması için belirli bir süre sonra düşürülebilir.	Çevre etiketi başvuru süreci ve değerlendirilmesi MADDE 11 – (f)- 1) Çevre etiketi verilmesi için gerekli şartların sağlandığını belirtiyorsa, başvuru sahibine bedelinin yatırılması için 15 takvim günü süre verilir, belge bedelini süresi içerisinde yatıran başvuru sahibine çevre etiketi belgesi verilir.

Taslak Maddesi	Görüş ve Değerlendirme	Teklif
<p>Çevre etiketi başvuru süreci ve değerlendirilmesi MADDE 11 – (f)- 4) Aynı üretici tarafından, birden fazla ürün grubu kapsamında başvuru yapılmak istendiği takdirde, her bir ürün grubu için ayrı başvuru bedeli ödenir.</p>	<p>Bu durumda;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Farklı ürün grupları için farklı etiket belgesi mi hazırlanacağı, yoksa tek belge üzerinde ürün gruplarının ayrı ayrı mı tanımlanacağı ve • Belge ücretinin nasıl belirleneceği açıklanabilir.	

Taslak Maddesi	Görüş ve Değerlendirme	Teklif
<p>Çevre etiketi verilmeyecek haller</p> <p>MADDE 12 – (1) Aşağıdaki hallerde çevre etiketi verilmez:</p> <p>a) 11/12/2013 tarihli ve 28848 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Maddelerin ve Karışımların Sınıflandırılması, Etiketlenmesi ve Ambalajlanması Hakkında Yönetmelik kapsamında toksik, çevreye zararlı, kanserojen, mutajen, üreme sistemine toksik olarak sınıflandırılma kriterlerini karşılayan madde veya karışımı içeren ürünler,</p> <p>b) 23/06/2017 tarihli ve 30105 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kimyasalların Kaydı, Değerlendirilmesi, İzni ve Kısıtlanması Hakkında Yönetmeliğin 47nci maddesinde tanımlanan özellikleri taşıyan kimyasalları içeren ürünler,</p> <p>c) Birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde tanımlanan maddeleri içeren ürünlerin özel kategorileri için; bu maddelerin ikamelerinin, alternatif maddelerin veya kullanımlarının teknik olarak mümkün olmadığı durumlarda veya aynı kategorideki diğer ürünlere kıyasla ciddi ölçüde daha yüksek çevresel performansa sahip olan ürünler olması durumunda, Bakanlık birinci fıkradan istisnalar yapmak üzere ölçütler uygulayabilir. (b) fıkrasında yazılı Yönetmeliğin 47nci maddesindeki kriterleri karşılayan ve aynı Yönetmeliğin 49 uncu maddesindeki prosedür kapsamında tanımlanan kendi halinde ve ağırlıkça %0,1’den yüksek konsantrasyonlarda karışım/eşya içinde bulunan veya kompleks bir eşyanın homojen bir parçası olan maddeler için herhangi bir istisna yapılamaz,</p> <p>ç) 7/6/2011 tarihli ve 27957 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tıbbi Cihaz Yönetmeliğinde ve 24/12/2011 tarihli ve 28152 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Veteriner Tıbbi Ürünler Hakkında Yönetmelikte tanımlanan tıbbi ürünler, veteriner tıbbi ürünler ile tıbbi cihaz ve malzemeler,</p> <p>d) Yem ve gıda ürünleri.</p> <p>(2) Bakanlık çevre etiketi sürecinde birinci fıkrada yer alan hükümlere ek olarak çevreye zararlı ürünler için ayrıca kısıtlama kararı alabilir.</p>	<p>Yaşam Döngüsü çalışmaları “beşikten mezara (cradle to grave)” olarak adlandırılan hammaddenin temin aşaması, nakliyesi, fabrikaya giriş çıkışı, tüketiciye ulaşması ve kullanım ömrünü tamamlayarak bertaraf/ geri kazanımına gideceği tüm süreçlerdeki çevreye olan etkilerini kapsamaktadır. Ancak YDD kapsamında beşikten kapıya (cradle to gate) ve kapıdan kapıya (gate to gate) yaklaşımları da bulunmaktadır. Aslında 3 yaklaşım ile YDD yapılabilmektedir.</p> <p>Bu açıdan bakıldığında üretilen her ürün için YDD yapılması ve bunun akabinde çevre etiketi düzenlenmesi daha sağlıklı olacaktır. Yapılacak düzenlemeler ile tüketicilerin çevreye daha az zararı olan ürünleri tercih etmesi sağlanacak ve üreticilerin de çevreci teknolojilere yönelmesi kaçınılmaz olacaktır.</p>	<p>Üretim ve hizmet sektörünün tamamını kapsayacak şekilde ürün/hizmet çeşitliliğinin belirlendiği, aynı ürün guruplarında kıyaslanmanın yapılacağı sayısal verilerin ve sınır değerlerin belirlendiği veri arşivinin oluşturulması gerekmekte olup kriterlerin bu arşive göre düzenlenmesi yapılmalıdır.</p>

Taslak Maddesi	Görüş ve Değerlendirme	Teklif
<p>Çevre etiketinin kullanımı MADDE 13 – (9) Bakanlık, çevre etiketi kullanıcısının bu Yönetmelik hükümlerini ihlal ettiğini tespit etmesi halinde bu durumu çevre etiketi kullanıcısına iadeli taahhütlü olarak başvurudaki geçerli adresine yazılı olarak bildirmek suretiyle çevre etiketi belgesini iptal eder.</p>	<p>İadeli taahhütlü bildirim alternatif olarak, mevzuatta ve çoğu şartname ve sözleşme eklerinde olduğu üzere, güncel ve genel kabul gören yöntemler değerlendirilebilir. Başvurusunda belirtilmesi şartıyla, geçerli e-posta adresi, faks numarası vb firmanın güncel veya geçerli tutmak zorunda olduğu iletişim yollarıdır. Ayrıca, bu yollarla ulaşılan firmalara, bildirim yapılmış sayılacağıının belirtilmesi uygun olacaktır.</p>	<p>Çevre etiketinin kullanımı MADDE 13 – (9) Bakanlık, çevre etiketi kullanıcısının bu Yönetmelik hükümlerini ihlal ettiğini tespit etmesi halinde bu durumu çevre etiketi kullanıcısına iadeli taahhütlü olarak başvurudaki geçerli adresine yazılı olarak veya başvurusunda belirtilen KEP veya e-posta adresine elektronik ortamda bildirmek suretiyle çevre etiketi belgesini iptal eder. Belirtilen yollarla yapılan bildirimler çevre etiketi kullanıcısına yapılmış sayılır.</p>
<p>Çevre etiketinin kullanımı MADDE 13 –(10) Çevre etiketi kullanıcısı, Bakanlığa 3 ay öncesinden göndereceği yazılı bildirim ile çevre etiketi kullanımından vazgeçebilir ve çevre etiketi belgesinin iptalini isteyebilir.</p>	<p>Çevre etiketinin iptali, çevre sektöründeki ani gelişmelere bağlı olarak veya firmanın sektör değiştirmesiyle ilgili ve hızlı gelişen bir süreçle ilerlemektedir. Bu nedenle, çevre etiketi kullanımından vazgeçmek veya çevre etiketi belgesinin iptalini istemek için 3 ay süre şartı koymak sektör gerçekleri ile bağdaşmayacaktır. Diğer taraftan, mevzuat yükümlülükleri için verilen sürelerin, çevre lehine olduğu dikkate alındığında, kısa tutulması makuldür. Ancak, başvuru sahibinin kendi menfaatine uygun olan bir kullanımdan vazgeçip, faaliyetini durdurması, çevrenin aleyhine bir durum yaratmayacaktır. Bu konuda öncelikli şart, firmanın etiketli ürün veya hizmeti de iptal etmiş olmasıdır.</p>	<p>Çevre etiketinin kullanımı MADDE 13 – (10) Çevre etiketi kullanıcısı, Bakanlığa 10 gün öncesinden göndereceği yazılı bildirim ile çevre etiketi kullanımından vazgeçebilir ve çevre etiketi belgesinin iptalini isteyebilir.</p>

Taslak Maddesi	Görüş ve Değerlendirme	Teklif
<p>Çevre etiketinin kullanımı MADDE 13 – (16) Çevre etiketi belgesinin süresinin bitmesi halinde, çevre etiketi kullanıcısı çevre etiketini kullanamaz. (17) İptal edilen ve süresi geçen belgeler Bakanlık tarafından internet sayfasında ve/veya uygun araçlarla duyurulur.</p>	<p>İptal edilen ve süresi geçen belgeler sanal ortamda etiket iptal edilirken, ürünün/hizmetin firma tarafından kullanımı fiili olarak devam edebilir. Bu nedenle, etiket iptali, ürünün kullanıldığı, halkın ürünle karşılaştığı hizmet ortamında duyurulmalı veya yasakla birlikte ürünün kullanım alanlarına uyarıcı duyurular asılmalıdır.</p>	<p>Çevre etiketinin kullanımı MADDE 13 – (16) Çevre etiketi belgesinin süresinin bitmesi halinde çevre etiketi kullanıcısı çevre etiketini kullanamaz. (17) İptal edilen ve süresi geçen belgeler Bakanlık tarafından internet sayfasında ve/veya uygun araçlarla ürünün kullanıldığı, tüketicinin ürün/hizmetle karşılaştığı kullanım alanlarına uyarıcı basılı duyurular asılarak duyurulur.</p>
<p>Çevre etiketi kurulu MADDE 15 – (1) Çevre etiketi kurulu üyeleri; Genel Müdür veya yetkilendireceği bir Genel Müdür Yardımcısının başkanlığında, kamu kurum/kuruluşları, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve ilgili paydaşlardan en az Daire Başkanı veya yönetim kurulu üyesi düzeyinde temsilcilerden belirlenerek Bakanlık tarafından oluşturulur.</p>		<p>Çevre etiketi kurulu MADDE 15 – (1) Çevre etiketi kurulu üyeleri; Genel Müdür veya yetkilendireceği bir Genel Müdür Yardımcısının başkanlığında, kamu kurum/kuruluşları, Çevre Mühendisleri Odası, üniversite, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve ilgili paydaşlardan en az Daire Başkanı veya yönetim kurulu üyesi düzeyinde temsilcilerden belirlenerek Bakanlık tarafından oluşturulur.</p>
<p>Çevre etiketi kurulu MADDE 15 - (2)- ç) Bakanlık, gerekli gördüğü durumlarda, toplantı gündeminin kapsamına göre ilgili sektör temsilcilerini, sivil toplum kuruluşlarını ve ilgili paydaşları gözlemci olarak toplantıya davet edebilir. Gözlemcinin oy hakkı bulunmaz.</p>	<p>Maddede sayılan paydaşlar için tanımlanan “gözlemci” statüsü, asıl hedeflenen, söz konusu paydaşların görüşlerini aktarma olanağını tam olarak ifade etmemektedir.</p>	<p>Çevre etiketi kurulu MADDE 15 - (2) - ç) Bakanlık, gerekli gördüğü durumlarda, toplantı gündeminin kapsamına göre ilgili sektör temsilcilerini, sivil toplum kuruluşlarını ve ilgili paydaşları, görüşlerini almak üzere gözlemci olarak toplantıya davet edebilir. Gözlemcinin oy hakkı bulunmaz.</p>
<p>Çevre etiketi kurulu MADDE 15 – (2) - f) Çevre etiketi kurulunu oluşturan üyelerin masrafları kendilerini temsil eden kurum veya kuruluş tarafından karşılanır.</p>		<p>Çevre etiketi kurulu MADDE 15 – (2) - f) Çevre etiketi kurulunu oluşturan üyelerin masrafları temsil ettikleri kurum veya kuruluş tarafından karşılanır.</p>

Taslak Maddesi	Görüş ve Değerlendirme	Teklif
Teknik inceleme komisyonunu görev ve sorumlulukları MADDE 16 – (1) Teknik inceleme komisyonu kamu kurum/kuruluşları, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve ilgili paydaşlar arasından Bakanlık tarafından belirlenir.		Teknik inceleme komisyonunu görev ve sorumlulukları MADDE 16 – (1) Teknik inceleme komisyonu kamu kurum/kuruluşları, özel sektör, Çevre Mühendisleri Odası, ilgili meslek odaları, üniversite , sivil toplum kuruluşları ve ilgili paydaşlar arasından Bakanlık tarafından belirlenir.
Teknik inceleme komisyonunu görev ve sorumlulukları MADDE 16 – (3) Teknik inceleme komisyonunda görev alanların masrafları kendilerini temsil eden kurum veya kuruluş tarafından karşılanır.	Çevre etiketi başvuru ve belgelendirilmesi ile ilgili ücretler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na yatırılmakta olup, komisyon toplantılarına katılım ile ilgili oluşacak giderlerin Bakanlık tarafından karşılanması daha uygun olacaktır.	Teknik inceleme komisyonunu görev ve sorumlulukları MADDE 16 – (3) Teknik inceleme komisyonunda görev alanların toplantı katılımlarına ilişkin giderler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından karşılanır.
Teknik çalışma komisyonunun görev ve sorumlulukları MADDE 17 – (1) Teknik çalışma komisyonu kamu kurum/kuruluşları, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve ilgili paydaşlar arasından Bakanlık tarafından belirlenir.		Teknik çalışma komisyonunun görev ve sorumlulukları MADDE 17 – (1) Teknik çalışma komisyonu kamu kurum/kuruluşları, özel sektör, Çevre Mühendisleri Odası, ilgili meslek odaları, üniversite , sivil toplum kuruluşları ve ilgili paydaşlar arasından Bakanlık tarafından belirlenir.
Teknik çalışma komisyonunun görev ve sorumlulukları MADDE 17 – (3) Teknik çalışma komisyonunda görev alanların masrafları kendilerini temsil eden kurum veya kuruluş tarafından karşılanır.	Çevre etiketi başvuru ve belgelendirilmesi ile ilgili ücretler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na yatırılmakta olup, komisyon toplantılarına katılım ile ilgili oluşacak giderlerin Bakanlık tarafından karşılanması daha uygun olacaktır.	Teknik çalışma komisyonunun görev ve sorumlulukları MADDE 17 – (3) Teknik çalışma komisyonunda görev alanların toplantı katılımlarına ilişkin giderler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından karşılanır.